

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ОТГ ВИЩИМИ
НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ УКРАЇНИ

Застрожнікова І.В.

к. н. держ. упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління, адміністрування та права,
Таврійський державний агротехнологічний університет

Зараз в Україні виникла велика необхідність реформування освіти та введення сучасних шляхів впливу державного регулювання на освітні процеси. Швидкий розвиток ринку освітніх послуг та нестача кваліфікованих кадрів за окремими спеціальностями потребує дослідження державного регулювання вказаної сфери за допомогою системного аналізу державного управління ринком послуг вищої освіти.

Переважає більшість українських вищих навчальних закладів перебувають у власності держави, а отже перебуває під її впливом. Загалом основними методами державного регулювання можна визнати: правові — закони та підзаконні акти; адміністративні — вказівки, розпорядження виконавчих органів та посадових осіб та економічні [2].

Головним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки є Міністерство освіти і науки України (МОН), діяльність якого керується Кабінетом Міністрів України. До головних місій міністерства належить забезпечення розробки і реалізації державної політики у таких сферах: освіта і наука, наукова, науково-технічна та інноваційна діяльності, трансфер технологій.

В. Вікторов, який у власному дослідженні обґрунтовує причини, які спричиняють проблеми, що існують у концепції управління ВНЗ. Автор до таких причин відносить: відсутність потрібних умінь і знань управління в умовах ринку; використання дуже старих системних підходів до управління освітнім закладом, як суб'єктом економіки; звичка керівної верхівки

працювати за постійними схемами; малий фінансовий внесок в порівнянні з потребами [3].

Насамперед, вища освіта має забезпечувати перспективні й поточні освітні потреби людини, суспільства і народного господарства. Дуже важливим в державному регулюванні ринку послуг вищої освіти в Україні має стати розробка та впровадження соціальних заходів (рис.1).

Рис. 1 – Соціальні заходи в державному регулюванні ринку послуг вищої освіти

Становище державного регулювання ринку надання послуг вищої освіти характеризується наявністю наступних проблемних аспектів: порушення демократичних та колегіальних принципів, щодо прийняття стратегічних рішень на ринку послуг освіти; високий рівень бюрократизації; перетворення вищої освіти на бізнес; невідповідність навчального та виховного процесу у навчальних закладах із потребами розвитку народного господарства.

Окремої уваги заслуговує саме остання проблема, адже ефективність діяльності вишу вимірюється, зокрема, успішним працевлаштуванням його випускників. Невідповідність потреб суспільства у кадрах та пропозиції випускників певних професій вищими навчальними закладами дуже велика. Так, наприклад, деякі сільські громади, які забезпечують економіку країни аграрною продукцією, відчувають серйозну потребу у окремих

кваліфікованих кадрах, серед яких вчителі, лікарі та працівники сільського господарства.

Раніше було встановлено, що одними із основних пріоритетів державної аграрної політики є: державна підтримка підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів, виконання наукових досліджень для аграрного сектора; створення умов для закріплення та в сільській місцевості кваліфікованих спеціалістів сільського господарства, освіти, культури, охорони здоров'я та побутового обслуговування [6].

Пріоритетність розвитку сільських територіальних громад в Україні зумовлюється винятковою значущістю виробництва продукції сільського господарства та продовольства в життєдіяльності людини, потребою відродження селянства як господаря землі, носія моралі та національної культури. Найгострішими проблемами на селі залишаються відсутність мотивації до праці, безробіття, бідність та трудова міграція [4].

Для подолання вище окресленої проблеми на початку 2019 року в Україні було прийнято закон, у якому зафіксовано, що вступники, які мають бажання працювати в сільській місцевості, вперше зможуть скористатися правом першочергового зарахування на бюджет. Наразі дане право поширюється на майбутніх лікарів та вчителів, що оберуть навчання на спеціальностях галузей знань 01 «Освіта/Педагогіка» і 22 «Охорона здоров'я». За даними МОН, право першочергового вступу отримують ті, хто попередньо пройде конкурс та укладе угоду на відпрацювання в селі або селищі міського типу не менше 3 років [1].

На наш погляд, для подальшої підтримки інфраструктури села та запобігання масового виїзду молоді з сільських громад, необхідно запроваджувати подібні програми для інших ВНЗ, зокрема, для аграрних, у яких готують фахівців для сільського господарства. Слід зазначити, що кілька років тому система аграрної освіти в Україні зазнала радикальних змін. Усі бюджетні видатки на утримання закладів освіти, які раніше перебували у системі Міністерства аграрної політики України, передано до

Міністерства освіти і науки України [5]. Тому саме на Міністерство освіти і науки України покладено функції по регулюванню підготовки кадрів для сільських громад. Вважаємо, що для подальшої підтримки інфраструктури села та запобігання масового виїзду молоді з сільських громад, необхідно запроваджувати подібні програми для інших ВНЗ, зокрема, для аграрних, у яких готують фахівців для сільського господарства.

Література.

1. Офіційний сайт міністерства освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/ua/news/majbutni-vchiteli-ta-likari-sho-pracyuvatimut-v-selah-mozhut-pershochergovo-vstupiti-na-byudzheth-mon-nadalo-rozuyasnennya>.
2. Безугла Л.С. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні / Л.С. Безугла // Інвестиції: практика та досвід. – 2011р. - №6. – с. 89-92.
3. Вікторов В. Г. Регулювання якості освіти як філософськоосвітня проблема : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософ. наук : 09.00.10 / В.Г. Вікторов // Ін-т вищої освіти АПН України. – К., 2006. – 30 с.
4. Застрожніков А.Г. Державна підтримка інфраструктури села, як передумова сталого розвитку сільського господарства країни / А.Г. Застрожніков, І.В. Застрожнікова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1. – с.148-152
5. Застрожнікова І. В. Державна політика у галузі аграрної вищої освіти / І. В. Застрожнікова // Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, менеджменту, обліку та права» Ч.3. - 2018.С.36-37.
6. Застрожнікова І.В. Обґрунтування пріоритетів державної аграрної політики / І.В. Застрожнікова // Економіка та держава. – 2010. – № 6. – С. 33-35.